

Rakým Elkutlu

Onaylayan Administrator
Perpembe, 24 Mayıs 2007

Â Â Â Rakým Elkutlu 1869 yýlýnda Ýzmir'de dođdu. Babasý Ýzmir'in tanýnmýp ailelerinden Hisar CÂ¢mii imam ve hatÂ¢bi Þua annesi Sýdyka Haným'dýr.

Â Ýlkokulu mahallesinde bitirdikten sonra, orta Â¶ðrenimini Ýzmir Ýdadisi'nde tamamladı. Amcasý mevlevi þeyhi Emin Dede'den Zaðralý mÂ¼derris Ýsmaíl Efendi'den ÝslÂ¢mi ilimler Â¶ðrendi. Babasýnýn 1892'de Â¶lÂ¼mÂ¼ Â¼zerine Hisar CÂ¢mii imamly tayan edilerek Â¶lÂ¼nceye kadar bu gÂ¶revde kaldý. Ýzmir'in kurtulubundan sonra Adliye'de memur olarak Â¶şalyptýysa da bu gÂ¶revde fazla kalmadı. Uzun yýllar "Ýzmir MÂ¼sikÂ¢ Cemiyeti"nin baþkanlýðýný da yapmýptýr.Â

Â Â—mrÂ¼nÂ¼n son yýllarýný pek saðlýklý geÂ¶širmeyen Rakým Hoca, bir ara tedavi iÂ¶sin Ýstanbul'a gelmiþ, yakýnlarýnýn ve c aracylýðý ile bir hastahaneye yatýrýlmýptý. 4 Aralık 1948 tarihinde Ýzmir'de vefat etti. Yapadýðý sÂ¼rece maddÂ¢ sýkýntý Â¶se Yeðenleri, Ýzmir'in mÂ¼sikÂ¢ severleri, Â¼nlÂ¼ ses sanatKÂ¶rlarýmýzdan Safiye Ayla, Perihan SÂ¶zeri, Sabite Tur'dan ilgi ve yakýnlýk gÂ¶lrdÂ¼. Yirmi yapýnda iken evlendiði ilk eþi Nadire Haným'dan oðlu Þuayib dÂ¼nyaya geldi. Nadire Haným'ýn Â¶lÂ¼mÂ¼nden sonra evlendiði ikinci eþi Sýdyka Haným'dan Â¶socuðu olmadý ve kýsa sÂ¼re sonra ayrýldýlar. Bundan sonra evlenmedi;Â¶mrÂ¼nÂ¼ oðlunun ve yeðenlerinin yanýnda tamamladı.Â

Â Rakým Hoca da her Â¼nlÂ¼ mÂ¼sikÂ¢þinasýmýz gibi mÂ¼sikÂ¢ Â¶şalypmalarýna Â¶şok erken, daha yedi yapýnda iken amca Efendi'den meþk ederek baþladı. Hepsini bu tarikata mensub olan aile bÂ¼yÂ¼kleri ile mevlevihÂ¢nede yapýlan Â¶cyinlere katýlarak mÂ¼sikÂ¢mizi tanýmaða Â¶şalyptý. Bundan dolayý dinÂ¢ mÂ¼sykÂ¢mizi ve mevleviliði iyi bildiði iÂ¶sin daha sonraki yý kudÂ¼mzenbapý oldu. Onun genÂ¶lik yýllarýnda Â¼nlÂ¼ bestekÂ¶r ve tanburÂ¢ Ali Efendi Ýzmir'de bulunuyordu. Ali Efendi'de bapka Santo Þikari ile ZekÂ¢i Dede'nin Â¶ýraklarýndan Aziz Efendi de Ýzmir'deydi. Rakým Hoca yirmi bir yapýndan itibaren bu Â¼ş ustadan Â¶şok yararlandı. Ali Efendi'den beþ, Santo Þikari'den on yýla yaklaþan bir sÂ¼re iÂ¶sinde bu sanatýn "amelÂ¢ ve nazarÂ¢"inceliklerini Â¶ðrendi. Ýleride geliþecek olan bestekÂ¶rlýk kabiliyeti Â¼zerine bu derslerin bÂ¼yÂ¼k yararı oldu.Â

Â Kendi ifadesine gÂ¶re yirmi dÂ¶rt yapýnda iken, mevlevihÂ¢nenin þeyhi Nuri Efendi ile Ýstanbul'a gelerek Ahmed Irsoy ile tanýptýrýldý. Bir Â¶yin sýrasýnda ýsrar Â¼zerine NÂ¢t-y MevlÂ¢nÂ¢'ý okudu, orada bulunan Â¼stadlarca Â¶şok takdir edildi. T ve dinleyenlerin anlattýðýna gÂ¶re gÂ¼r ve dik vasyflý bir sesi vardý. Temiz ve etkili bir uslÂ¢bla okurdu. Bu Â¶zelliliði nedeni ile mÂ¼sikÂ¢ Â¶şevrelerinde sevilen ve aranan bir hanende olmuþtu. Ýyi usÂ¼l bilmesine raðmen nota Â¶ðrenmedi. Biraz Ney Â¼fleyen sanatKÂ¶r Mevlevilik ve RifÂ¢ilik tarikatlerine mensuptu. 1947 yýlýnda Ýstanbul'da jÂ¼blesi yapýlmýptý.Â

Â Dayýsý Nureddin Efendi'nin tepviki ile yirmi yapýnda bestekÂ¶rlýða baþladı. Ýlk eseri, sÂ¶zleri AbdÂ¼lhak Hamid'e ait olan "H cema olmaða cidden emelim var" gÂ¼fteli DÂ¼gÂ¢h makamýndaki þarkýsýdır. Bu eserini ortaya Â¶şýkartmaktan Â¶şekinerek gizlice arkadaþlarýna meþk etmiþti. Bir rastlantý sonucu eserini ipiten amcasý bir mÂ¼sikÂ¢ toplantýsýnda:"Aman efendiler!DÂ¼ akþam bir evde Â¶şok gÂ¼zel bir þarký duydum. HiÂ¶ bilmediðim bir þarký. Acaba sizde var mı ?"deyince , orada bulunanlardan biri yeðenin eseri olduðunu sÂ¶yledi, bunun Â¼zerine bilenler eseri okudular ve Â¶şok beðenildi. Bu olaydan sonra kendisi ile Santo Þikari ciddi olarak uðraþmýptýr.Â

Â Âþok hýzlý beste yaptýðýný ve þiir seÂ¶smekte Â¶şok titiz olduðunu, en Â¶şok Nahit Hilmi Bey, Orhan Rahmi GÂ¶lkÂ¶şe ile yeðer Haným'ýn þiirlerini seÂ¶stiðini Â¶ðrencisi HÂ¼seyin Mayadað'ýn anýlarýndan Â¶ðreniyoruz. Yine ayný anýlarda Karcýðar, Hicazk KÂ¼rdili HicazkÂ¶r, Hicaz, HÂ¼zzam, Nihavend, Rast makamlarýný Â¶şok sevdiði belirtiliyor. Her zaman yakýnlarýna bestekÂ¶r olarak Ýsmaíl Dede'yi rehber aldýðýný, bÂ¼yÂ¼k bestekÂ¶r olabilmek iÂ¶sin her formda eser vermenin gerektiðini sÂ¶ylermiþ. Melodik seyir ve beste karakteri bakýmýndan eserlerinin Hacý Â¶rif Bey, Rifat Bey, TanburÂ¢ Ali Efendi'ye benzetebilmeye Â¶şalyþýrýmýþ.Â

Â Otuz beþ yapýlarında iken dayýsý þeyh Nureddin Efendi bir gÂ¼fte vererek bir Â¶yin bestelemesini istemiþ. Â¼yin bestesini bir gecede bitirerek ertesi gÂ¼n tekkede Â¶cyinin hazýr olduðunu sÂ¶ylemiþ. Ýþi ciddiye almadýðýný ve baptan savma bir beste yap zanneden dayýsý Rakým Hoca'yý kovmuþ,fakat yakýnlarýnýn ýsrarı ile okunmasýna razý olmuþ. Â¼yin okunup bittikten sonra Â¶ş beðenilerek gÂ¶nlÂ¼ alýnmýþ. Karcýðar makamýndan bu Â¶yin, mevlevihÂ¢neler kapatýlýncaya kadar hemen hemen her derg okunmuþ ve Konya MevlevihÂ¢nesi'nce de beðenilmiþtir.Â

Â Rakým Hoca dinÂ¢ ve dindýþý mÂ¼sikÂ¢mizin Â¼yin, Durak, ÝlÂ¢hi, KÂ¶r, Beste, SemÂ¢i ve Þarký formunda dÂ¶rt yÂ¼z elli eser vermiþtir. Bazý eserlerini de o gÂ¼nlerin zevk ve sanat anlayýþýna gÂ¶re bestelemiþtir. Bunlardan Þehnaz"SakÂ¢yÂ¢ mey ki. ", Uþpak "Ey keman ebrÂ¼. . . ", Hisar-Aþiran "Ol nihal-i bað-y eda. ", Karcýðar"NÂ¢z olur dembeste. . . ", gÂ¼fteli dÂ¶rt Beste "Bilmem kime yÂ¢hud neye uyduk. . . ", Rast Nakýþý ile "O þÂ¼ha sad safÂ¢. . . "gÂ¼fteli HÂ¼seyini KÂ¶r'y bÂ¼yÂ¼k formdaki eserlerinin bazýlýrýdır.Â

Â TanburÂ¢ Ali Efendi'den sonra Ýzmir'de mÂ¼sikÂ¢mizi tanýtan ve mÂ¼sikÂ¢den anlayan bir Â¶şvrenin olupmasýna yardýmc 20. yÂ¼zyýlýn en dikkate deðer bestekÂ¶rlarýndandır. Son derece esprili bir kipiliði olan Rakým Hoca'ya bir gÂ¼n, o zamanki deðerine gÂ¶re, ikiyÂ¼z bin lirasý olursa ne yapacaðýný sormuþlar, "Ýlhamým kaÂ¶şardý"demiş. Â—ðrencisi bestekÂ¶r HÂ¼seyi bir Fransýz yazarýnýn "Ne zaman Ankara Radyosu'nu aÂ¶ssam bir kadýn aðlar" dediðini nakletmiþ;

Â Rakým Hoca bu sÃ¶ze Åok hak vermiþ ve eklemiþ , :

Â ". . . DÃ¼nyada kadýn alamasýndan daha gÃ¼zel bir mÃ¼sikÃ® olur mu ? . . . "

Â MÃ¼sikÃ®mize birbirinden gÃ¼zel ve hemen hemen her formda eserler kazandýrmýþ olan bu deðerli bestekÃ¶rýmýzy saygýyla rahmetle anýyoruz. . .

Â